

Sygn. akt I ACa 538/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Daczyński (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Fijałkowska SA Mariola Głowacka
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością**

z siedzibą w C.

przeciwko **Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Zielonej Górze**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. akt I C 432/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powoda na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/ M. Głowacka /-/ A. Daczyński /-/ E. Fijałkowska

UZASADNIENIE

(...) sp. z o.o. z siedzibą w C. wniosła o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Zielonej Górze, kwoty 1.950 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kwoty 5.628,55 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, a także obciążenie go kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jako podstawę swego roszczenia powódka wskazała na przepis art. 424^{lb} k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko podniosła, że wskutek wydania przez pozwanego w sprawie z jej powództwa niezgodnego z prawem postanowienia z dnia 8 czerwca 2010 r., sygn. akt V Ga 46/10 została

jej wyrządzona szkoda w postaci niemożności uzyskania ochrony roszczenia o zapłatę frachtu za wykonany przewóz (1.950 euro) wraz z ustawowymi odsetkami oraz poniesionych kosztów procesu: opłaty od pozwu (300 zł), zaliczki na biegłego tłumacza (1.518,55 zł), kosztów postępowania zasądzonych na rzecz pozwanej (1.993 zł) a także kosztów zastępstwa procesowego przed sądami obydwu instancji (1.817 zł).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaprzeczył, aby przy wydaniu spornego orzeczenia wystąpiła jakakolwiek bezprawność, a tym bardziej kwalifikowana. Podniósł również, że brak jest pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z wydaniem przez Sąd Okręgowy w Zielonej Górze orzeczenia szkody powódki, w szczególności nie wykazała ona, aby poniosła wydatek w kwocie 1.817 zł.

Wyrokiem z dnia 31 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zasądził od pozwanego na rzecz powódki 1.950 euro oraz 3.811,55 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 25 września 2012 r. (pkt I), w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II) i rozstrzygnął o kosztach procesu zasądzając od pozwanego na rzecz powódki z tego tytułu 2.236,26 zł (pkt III).

Wydając powyższy wyrok Sąd I instancji ustalił, że powódka pozwem z dnia 5 czerwca 2009 r. wniosła o zasądzenie od H. F. zamieszkałej w Niemczech kwoty 1.950 euro z odsetkami ustawowymi liczonymi w sposób szczegółowo określony w pozwie oraz o zasądzenie kosztów postępowania, a to tytułem zapłaty frachtu za międzynarodowy przewóz towarów na trasie M. (Polska) -B. (Niemcy) świadczony w okresie od czerwca do września 2008 r.

Nakazem zapłaty z dnia 10 września 2009 r. wydanym w postępowaniu upominawczym o sygn. akt V GNe 1916/09 Sąd Rejonowy w Zielonej Górze uwzględnił żądanie powodowej spółki w całości.

Wskutek wniesionego przez H. F. sprzeciwu wyrokiem z dnia 26 marca 2010 r., sygn. akt VGC 120/10 Sąd Rejonowy Zielonej Górze uwzględnił w całości żądanie powódki.

W wyniku wniesionej przez H. F. apelacji postanowieniem z dnia 8 czerwca 2010 r., sygn. akt V Ga 46/10 Sąd Okręgowy w Zielonej Górze uchylił zaskarżony wyrok i pozew odrzucił oraz zasądził od powódki kwotę 1.993 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje, a to z powodu nieważności postępowania (art. 379 i 1099 k.p.c.). Uzasadniając swe rozstrzygnięcie Sąd ten wskazał także, że zgodnie z przepisami art. 31 ust. 1 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR) z dnia 19 maja 1956 r. oraz art. 71 Rozporządzenia Rady (WE) 44/2001 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, w sytuacji jak analizowana, jurysdykcja polskich sądów jest niedopuszczalna.

Powódka w sprawie o sygn. akt V GC 120/10 poniosła następujące koszty procesu: 300 zł – opłata sądowa, 1.518 zł – wynagrodzenie tłumacza przysięgłego, 1.993 zł – zwrot kosztów pozwanej H. F..

W tak ustalonym stanie faktycznym, po przeprowadzeniu oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że powództwo w znacznym zakresie w oparciu o przepis art. 417¹ § 2 k.c. w zw. z art. 424^{1b} § 1 k.p.c. zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie tego Sądu, nie ulega wątpliwości, że pogląd wyrażony w postanowieniu z dnia 8 czerwca 2010 r. jest błędny i sprzeczny z zapisem art. 71 ust. 1 ww. Rozporządzenia Rady oraz art. 31 ust. 1 lit. b Konwencji CMR, a przez to orzeczenie to jest niezgodne z prawem. Jest to przy tym niezgodność oczywista, występująca pomimo wyraźnych podstaw normatywnych, albowiem w uzasadnieniu postanowienia zacytowano treść przepisu art. 31 ust. 1 Konwencji CMR, nie odniesiono się natomiast w żaden sposób do wskazanych w nim kryteriów określających jurysdykcję sądów. Nie wskazano dlaczego uznano, iż sądem wyłącznie właściwym do rozpoznania sprawy jest sąd niemiecki, pomimo iż przepis ten wyraźnie statuuje prawo do wnoszenia pozwu zarówno do sądu kraju na którego obszarze pozwany ma stałe miejsce zamieszkania, główną siedzibę lub filię jak również do sądu gdzie miało miejsce przyjęcie towaru do przewozu lub miejsce jego dostawy. Trudno zatem zrozumieć dlaczego Sąd ten uznał brak jurysdykcji sądu polskiego, skoro powołał się na przepisy Konwencji CMR uznając iż mają one zastosowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy podkreślił, że przepisy tej Konwencji uszczegółwiają kwestię jurysdykcji, wprowadzając możliwość wszczęcia postępowania w sprawach dotyczących przewozów, nie tylko przed sąd kraju gdzie pozwany ma stałe miejsce zamieszkania, główną siedzibę lub filię (agencję), za której pośrednictwem zawarto umowę o przewóz, ale także przed sąd miejsca gdzie znajduje się miejsce przyjęcia towaru do przewozu czy miejsce jego dostawy, podczas gdy przepisy ww. Rozporządzenia Rady czynią to sposób bardziej ogólny (miejsce w Państwie Członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone).

Sąd I instancji jednocześnie zauważył, że od postanowienia z dnia 8 czerwca 2010 r. nie przysługuje skarga kasacyjna ani inne środki prawne do jego zmiany lub uchylecia. Wydanie tego orzeczenia spowodowało też dla powódki szkodę, ponieważ roszczenie wobec H. F. uległo przedawnieniu a nadto poniosła ona ustalone przez Sąd koszty postępowania.

Wobec tego, należało orzec jak w pkt 1 sentencji. O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł stosownie do treści art. 455 k.c.

W pozostałej zaś części roszczenie powódki Sąd I instancji oddalił jako nieuzasadnione wskazując, że nie wykazała ona, by poniosła koszty zastępstwa procesowego w określonej przez nią kwocie.

O kosztach procesu orzeczono stosownie do treści art. 100 k.p.c.

Od powyższego wyroku, w części, tj. w zakresie jego pkt 1 i 2, apelację wniosła powódka.

Zarzuciła naruszenie prawa procesowego w granicach przepisów art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez uznanie, że to na niej spoczywał ciężar udowodnienia faktu poniesienia kosztów procesu zakończonym wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem w kwocie 1.817 zł i że nie sprostowała temu obowiązkowi co do w/w kwoty, której to nie uzyskała (utracona wartość) jako zwrotu kosztów zastępstwa za obydwie instancje wg norm przepisanych w postępowaniu zakończonym wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem i nadto naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 361 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i uznanie, że powództwo odszkodowawcze w części dotyczącej kwoty 1.817 zł było nieuzasadnione jako niewykazane, podczas gdy naprawienie szkody wyrządzonej powódce wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem obejmowało także wartości, które mogłaby osiągnąć zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i wg stawek określonych przepisami prawa, czyli w okolicznościach sprawy.

W oparciu o powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwot: 1.817 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 25 września 2012 r. do dnia zapłaty, 862,74 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję oraz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Pozwany wniosł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że wbrew zarzutom skarżącej, Sąd Okręgowy nie naruszył art. 6 k.c. w zw. z art. 232 § 1 k.p.c. Zgodnie z tymi przepisami obowiązkiem stron jest wskazywanie dowodów dla stwierdzenia przytaczanych faktów, z których wywodzą skutki prawne. Niewątpliwie istotą dochodzonego w sprawie roszczenia było wykazanie, że skutek rażąco sprzeczny z prawem orzeczenia sądowego strona powodowa poniosła szkodę. W związku z tym obowiązkiem strony powodowej było wykazanie faktu jej poniesienia. Tę szkodę powodowa spółka wykazała jednak jedynie częściowo. Nie podźwignęła bowiem ciężaru dowodowego w zakresie dotyczącym wydatków poniesionych na wynagrodzenie pełnomocnika reprezentującego ją przed sądami obu instancji w postępowaniu zakończonym wydaniem rażąco sprzeczny z prawem orzeczenia. Tymczasem okoliczność ta był sporna, wobec zaprzeczenia stosownym twierdzeniom powódki przez pozwanego.

W oparciu o niewątpliwie trafne ustalenia Sądu I instancji, które Sąd Apelacyjny przyjął za własne, Sąd ten prawidłowo zastosował także przepisy prawa materialnego. W szczególności nie sposób zgodzić się ze skarżącą, że doszło do naruszenia przepisu art. 361 § 2 k.c. Istotą zasady odpowiedzialności za koszty procesu sformułowanej w art. 98 § 1

k.p.c., jest zwrot przez stronę przegrywającą przeciwnikowi procesowemu jedynie rzeczywiście poniesionych kosztów, a wśród nich faktycznie zapłaconego kwalifikowanemu pełnomocnikowi wynagrodzenia, co nie pozwala na obciążenie strony przegrywającej kosztami, których rzeczywiście strona przeciwna nie poniosła. Innymi słowy nieuiszczone koszty sądowe nie są elementem kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, o jakich mowa w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 3 grudnia 2010 r. sygn. akt I CZ 129/10). Nadto wbrew twierdzeniom skarżącej, nie jest tak, że w każdej sprawie cywilnej sąd na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzi zwrot kosztów procesu na rzecz strony wygrywającej, bez uwzględnienia przesłanki faktycznego poniesienia tych kosztów. Każda strona może bowiem skorzystać z przysługującego jej uprawnienia zgłoszenia żądania wykazania w procesie, że jej przeciwnik poniósł koszty procesu, jakich zasądzenia domaga się w procesie. Zatem skoro w każdym toczącym się procesie każda ze stron ma prawo domagać się wykazania, że jej przeciwnik poniósł koszty zastępstwa procesowego, których zwrotu żąda lub zawarł umowę rodzącą zobowiązanie do ich zapłaty, tym bardziej w analizowanej sprawie, w której strona pozwana wyraźnie zaprzeczyła tym faktom powoływanym przez powódkę, rzeczą strony powodowej było wykazanie spornego faktu.

Przenosząc powyższe rozważania na realia analizowanej sprawy wskazać należy zatem, że skoro powódka wbrew ciężącemu na niej obowiązkowi nie wykazała, że faktycznie poniosła w sprawie koszty zastępstwa procesowego w określonej pozwem wysokości, do czego wobec zaprzeczenia tej okoliczności przez pozwanego była obowiązana, uznać należy, że kosztów tych faktycznie nie poniosła, brak było zatem podstaw uprawniających do przyjęcia, że koszty te należy traktować jako utracone korzyści, których uzyskanie przez powódkę byłoby możliwe gdyby nie doszło do wydania orzeczenia niezgodnego z prawem.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki, rozstrzygając o kosztach procesu za instancję odwoławczą na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i w zw. z § 6 pkt 3 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. j. Dz. U. 2013.461).

/-/ E. Fijałkowska /-/ A. Daczyński /-/ M. Głowacka